

ידיעות הטומאה פרק שני שבועות

זו.

עין משפט נר מצוה

כג א מיי פ"ו מהל' בית
הביתו הלכ' י' סמנ
עין קמ"ג
כד ב ג א ד מיי שם הל' י'
ובית המקדש דוקא ועין
בבבב טו
כה ה מיי שם פ"ו הל' כג
ואולד מתיבת הכ"מ
ע"ש:
כו ו מיי שם פ"ו הל' טו:
כז ז מיי פ"א מהל' מרומת
הל' ה ופ"ו מהל' בית
הביתו הלכ' טו זה לענין
שאר א"י ועין כ"מ פ"ב
מהל' שמעין הלכ' טו:
כח ח מיי פ"א מהל' מגילה
ב ופ"ב מהל'
שמעין הלכ' טו וע"ש
בבבב טו כ"מ:

תורה אור השלם
1. (ד) ונלכד את כל עֲרֵוֹ
בַּעַת הַהוּא לֹא יִהְיֶה קִרְיָה
אֲשֶׁר לֹא יִקְרָנוּ מֵאֲמָת
שְׂמִימֵ עֵר בֶּל חֶבֶל אֲרָב
מִמְלַכְתּוֹ עוֹב בְּשָׁבוֹן: (ח) כִּל
אֵלֶּה עָרִים בְּצִוְרוֹת חוֹמָה
בְּגֹבַהּ דְּלִמְתֵּם וְרִבְרִית לְבַד
מִצִּיּוֹן תִּפְרְדוּ הַרְבֵּה מְאֹד:
דברים ג ד-ה
2. וְאֵם לֹא יִגָּדֵל עַד מֵלֶאֱלֶּה
לוֹ שָׁנָה תִּמְיָמָה וְקָם הַבֵּית
אֲשֶׁר בְּעִיר אֲשֶׁר לוֹ הַחֹהֶ
לְצִיּוֹתָהּ לִקְבָּה אֹתוֹ
לְדַרְוֵיהּ לִצְאָה בִּיבֵל:
ויקרא כה ל

מוסף רש"י

קדושה ראשונה
שמקדשה ירושלים (מגילה)
1. לעתיד לבא. כלומר
משמחב (שם). על העיר.
על ירושלים (שם).
2. עשו קלעים
להיכל. קס"ד נמקום חומת
היכל, שהיא חומת הצניו
בעיר קריה אשר פתח אלל
מועד, שאלנלללללללללללל
מקריבין עד שגמר הצניו,
וזה החמילו לנקיב קנינתו
משמלו עניי טו"ט. כמו
שחמו צפנר עורל, ועד
עשרים וטנים שנה אחרי כן
לא נגמר הבית, שגמל שלל
לדריש לחמרון (מגילה י').
בנין מבחורין. שהיו הקלעים
פרושים לפנים מעני החומה,
שלא יכנסו הענין לתוך ההיכל
(שם). קדושה ראשונה. של
בית (מכות יד. ובהו"ס טו).
לאו מבבל דר' אליעזר.
דעני קלעים. סבר לא
קדושה. לאחר מוכין לפיכך
פיטרו קלעים נמקום בנין
וחזרו וקדשו מנדוה וצוק
(מגילה י'). מאז דשמיע
ליה קאמר. ולא משום טו"ך
קדושה (שם). למה מנו
הכמים את אלו. עיינות
נמנו צפנר צמלל דערסין
לענין מני ערי חומה למר
שהיו מוקפות חומה מימות
יהושע בן נון ואין שם יומר
מתעשה, ולמה מנאל, והלא
הרבה היו שם והטמ נמי מן
וכל כיואל בנין (שם). מצאו
אלו וקדושה. מפרט
במתכת שבעות ממקדשי לה
בשני מודות וצוק וצ"ל
מהלכו ושמ מודות אמריהן
וכי (ש"כין זב). אבל
הראשונות בטלו. שאין
קדושה הארץ נטמט בנין ואין
בנין דין ערי חומה,
משבטלה הארץ. בחורין
לשון קדושה
ראשונה. שקדשה יהושע
(שם). ורמיניה. מסקל
דמילתיה הוא אלמל לעל בני
מלא פלניו בקדשה ולא
קדשה (מגילה י'). הא
אמריהן לקמן. כפייה דהא

תני באחת מכל אלו. תימה דמה לחקו להגיה דכמה סתם משניות אשכחן דלית להו קדושה לעמיד ללא צפ"ק דמגילה (דף י. וס) וצפנר צמלל דזכמים (דף קיב: וס) דקדושת ירושלים אין אחריה היתר: **א"ר** בבני גולה. אע"פ שהיה הדבר צל לידית תקלה הכניסוה כדי שימסרו עצמם עליהם יומל כשיש צד שם קדושה: **דבולאי** עלמא קודשה לעתיד לבא.

וא"ת דצפ"ק דמגילה (דף ג: וס) אית ליה לרבי אליעזר ללא קדושה לעמיד לצוא גזי עמון ומוצא מעשרין מעשר עני בשביעית וצריש מסכת צילא (דף ג: וס) נמי אית ליה לרבי אליעזר דעגול דעגולין עולה בצרייתא דליטרל קלעות ומלך דלית ליה הכי קסנר תרומה זמנן הזה דרצנן כדמוכח צפנר הערל (וימות דף פב.) וי"ל דקדושת הארץ לגבי תרומה ומעשרות בטלה והכא איירי בקדושת מחיצה דלאפשר ללא בטלה משום דאיקראי נחלה וקדושת צתי ערי חומה דקסנרן נמי הוא קדושת מחיצה ואף על גב דקדושת הארץ בטלה מ"מ צפ"ק צילא (דף ה: וס) ציקס ר' אליעזר להפקיר כרס רצעי לעניים דמדרכנן היה רצין להוליכו לירושלים וא"ת אי בקדושת מחיצה נמי לא קדושה לעמיד ללא לרבי אליעזר מה ירויחו עניים ויחס שלא יוכלו ללכוד ירושלים ואי ויס יפדו הפירות מה ירויחו וי"ל לפי שיעולין לפדותו צוה פרוטה אע"פ שזון הרבה ואפי' לכתחלה שרי כשאין הפסד להקדש כשאין בית המקדש קיים כדמוכח (צפנר צמלל דערסין (דף טו. וס) גבי ההוא גברא דלחמרימיהו לנכסי א"י מודה רבי אליעזר דעורל קידש לעמיד ללא קדושה (מגילה):

נמוא
תנאי היא (ד) דתנאי (א"ר אליעזר שמעתי כשהיו בונין בהיכל עשו קלעים להיכל וקלעים לעזרות אלא ה"שבהיכל בונין מבחורין ובעזרות בונין מבפנים אמר רבי יהושע שמעתי (י) שמקריבין אף על פי שאין בית אוכלין קדשי קדשים אע"פ שאין קלעים קדשים קלים ומעשר שני אע"פ שאין חומה מפני שקדושה ראשונה קידשה לשעתה וקדושה לעתיד לבא לאו מבבל דר' אליעזר סבר לא קידשה לעתיד לבא א"ל רבינא לרב אשי ממאי דלמא דכולי עלמא קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקדושה לעתיד לבא ומר מאי דשמיע ליה קאמר ומר מאי דשמיע ליה קאמר וכי תימא קלעים לר' אליעזר למה לי לצניעותא בעלמא אלא הגי תנאי דתנאי (א"ר ישמעאל ברבי יוסי למה מנו חכמים את אלו שכשעלו בני הגולה מצאו אלו וקידשום אבל ראשונות בטלו משבטלה הארץ אלמא קסנר קדושה ראשונה קידשה לשעתה וי"ל קידשה לעתיד לבא ורמיניה (א) אמר ר' ישמעאל בר' יוסי וכי אלו בלבד היו והלא כבר נאמר ויששים עיר כל חבל ארנוב ממלכת עוג בבשן כל אלה ערים בצורות חומה גבוהה אלא למה מנו חכמים את אלו שכשעלו בני הגולה מצאו אלו וקידשום קידשום השתא הא אמרינן לקמן דלא צריכא לקדושי אלא מצאו אלו ומנאו ולא אלו בלבד אלא כל שתעלה בידך מסורת מאבותיך שמוקפת חומה מימות יהושע בן נון כל מצות אלו נהגות בה מפני שקדושה ראשונה קידשה לשעתה וקדושה לעתיד לבא קשיא דר' ישמעאל בר יוסי אדרבי ישמעאל בר יוסי איבעית אימא תרי תנאי אליבא דר' ישמעאל בר יוסי איבעית אימא חדא מינייהו ר' אליעזר בר יוסי אמרה דתנאי (א) ר' אליעזר בר יוסי אומר (ב) אשר לוא חומה א"ע"פ שאין לו עכשיו והיה לו קודם (ב) לכן:

נמוא
החומה: ומאי דשמיע ליה נר'. ולא צל רבי יהושע לתוק על רבי אליעזר ולא שמעיה לרבי אליעזר דלמחר לא קדושה: **למה מנו נר'.** עיירות מנו חכמים צפנר צמלל דערסין (ג). שהיו מוקפות חומה מימות יהושע בן נון לענין מלוא צתי ערי חומה והיה להם למנות עוד הרבה שלל מנאל: **וקידושו.** לא פורט לי צמה וקודשים ערי ארץ שרלל: **קסנר לא קידשה ורמיניה נר'.** היינו תנאי: **וכי אלו צלצד היו.** מוקפות חומה מימות יהושע בן נון: **מלאו אלו.** דרך צילאל: **הא אמרינן לקמן.** כסוימל דרך צרייתא מסיים ואזיל לא אלו צלצד: **כל המנאל האלו.** מלות צתי ערי חומה ושילוח מזורעים ואשין עושים מנגרשיהן שדה: **קומאל**

על פי צניא. חגי זכריה ומלאכי היו שם ועל פיהם צרות הקודש עשו ואין טעם דצבר: **רצ הווא אמר צלל אלו סנן קסנר נר'.** כלומר ואי משום קידוש עורל דהואי צבית שני צלל מלך וצלל אורים ותומים דלמרינן צמסכת יומל (דף כא: וס) חמשה דצריס חסר מקדש שני אש ושכינה וארון ואורים ותומים ורות הקודש קסנר קדושה ראשונה דרוח ושלמה לא צטלה ולא הוצרך עורל לקדש (כלומר שהוא לא הוסיף כלום צאורך ורוחצ ומאי דקדש כדכתיב (מחמה יב) ואעממיה שמי מודות לזכר צעלמל עבד: **שני צלצלו.** מרישק"ל צלצלו: **צמסכתה.** הר הזיתים: **סחסונה ועליונה.** צשיפוט ההר היו וחסת צעלמל צגצהו וחסת צשפול: **סחסונה נקדשה צלל אלו.** שמיני בית ראשון הכניסוה ומיצרוה לעיר ע"י חומה אחרת: **אלא צעולי גולה.** שהוסיפו על העיר וצנו היקף חומה אחרת לתוך: **ה"ג** לה צמוספמל דסנהדרין (ס) סחסונה שהיפה קדושה גמורה עמי הארץ נכנסים לנס וואוליס ע"ס קדשים קלים אצל לא מעשר שני וחצרים אוליס ע"ס מעשר שני וקדשים קלים עליונה שלא היפה קדושה גמורה עמי הארץ נכנסים ע"ס וואוליס ע"ס קדשים קלים אצל לא מעשר שני וחצרים און אולין ע"ס לא קדשים קלים ולא מעשר שני. ויש לפרט דעמי הארץ המפרישין ממשעות היו זריזים לעשות צו מלוה מן המוצחר לפי שהיו שומעין דרשה (ס) עשר (ס) צציל שחמער והיו רריכים להתמודות עשיתי ככל אשר צויתני (דברים טו) והיו שומעים את המתרגמים וחסלת לפני ה' אלהיך מעשר דגן מירושך ויהיך (ס) לכן היו נכנסין עד תוך חומת ירושלים הפנימית לקיים לפני ה' אלהיך אצל בקדשים לא היו מטרמיחן עצמן ואוליס אותם לפנים מחומה חלוונה כשאין מנאלס חכמייה צפנים וכשהיו אומרים להם זו קדושה וזו אינה קדושה לא היו שומעין לנו לפי שחומרים זו חומה וזו חומה מה לי תמונה מה לי לעלויה: **שפורפה שאן ירושלים.** גלויה והרומה מקום שהיא נוחה ליכבש: **סנאי היא.** דפליגי בקדושה ראשונה לשעתה ולעתיד לצוא למ"ל לא קדושה לעמיד לצוא אלצטרין עורל לקדשה וקדושה צלל מלך ואורים ותומים ואית ליה חסת לצוא לא הוצרך עורל לקדש כלום אלא לזכר צעלמל ולא גמרינן מינה: **שמעתי.** מרצוטי: **כשהיו בונין ההיכל.** בניי עורל: **עושים קלעים.** צמקום החומה וצויתם את כתייה החומה אלל הקלעים וכן לעזרות: **אלא כשהיכל.** נתנו הקלעים לפנים ממקום החומה וצויתם את החומה מצחוץ שלא יזנו עוניהם מן ההיכל. וקס"ד דהין קלעים לרבי אליעזר כדי להכשיר העזרות להקריב קרבן דלס אין צית אין קרבן דקדושה ראשונה צטלה לה: **ואע"פ שאין חומה.** צירושלים קודם שצבית

החנות הב"ח
גמ' קודם לכן. יוצא וסעס שלענין חומה ק"י לענין קדושה גי"כ אע"פ שלא קדושה עשוי רק קודם לכן קדושה גם לעתיד לצוא:

גלוין הש"ס

רש"י ד"ה מצאו אלו. עין מה שממה צוה בטורי אבן מגילה דף י ע"כ דיה כל המלות:

לעני רש"י

מרישק"א (מרישק"ן). ביצה, מקוה מים רדודים.

רבינו הגנאל

על פי נביא נאכלה. כלומר נביא מתירה וכן זו נשרפה על פי נביא: **אתמר** רב הונא אמר בכל אלו סנן קסנר קדושה ראשונה קדושה לשעתה וקדושה לעתיד הוא דקדיש עורל בלא מלך ובלא אורים ותומים. ואמרינן עורל זכר קידוש בעלמא עבד דלא הוה צריך ליה. רב נתנן אמר אפילו באחת מכל אלו תן דקדושה ראשונה אינה קדושה לעתיד לבא. ועורל קדיש אע"פ דלא הוה אורים ותומים שפיר עבד דבאחת מכל אלו תן. ומובינן עליה דרב נתנן מהא אבא שאול אמר שני צענין היו בהר המשחה. תחתונה נקדשה בכל אלו עליונה קדושה בני גולה ושלא במלך ושלא באורים ותומים. תחתונה שהיתה קדושה גמורה חברין אין נכנסין לשם בר' ופריק תנאי היא. דתנן א"ר אליעזר כשהיו בונין בהיכל היו עושין קלעים בהיכל וקלעים לעזרות כו'. א"ר יהושע (שמעתין) שמקריבין אע"פ שאין (ב"ד) [בית] כו'. מאי לאו בהא קמפלגי דר' אליעזר סבר קדושה ראשונה אינה קדושה לעתיד לבא. ור' יהושע סבר קדושה ראשונה לעתיד לבא. ודחין דלמא תרייהו קדושה לעתיד לבא סבירא וחו לא חי חוד מאי דשמיע ליה קאמר. אלא מהא דתנאי א"ר ישמעאל בר' יוסי למה מנו חכמים את אלו שכשעלו בני הגולה מצאו אלו וקדשום כו' ופשוטה היא. ופישנוה עוד בסמי מגילה:

(א) ומגילה ג: מגילה י. מכות י. וזכרים ק: חולין י. תמורה כה. ערכין ג: (ב) [מספחה סנהדרין פ"ג]. (ג) [לעילי ד' וע"ן סנהדרין ג]. (ד) [ג"ל דתנן]. (ה) מגילה י. וזכרים ק: ערוות פ"ח מ"ו. (ו) ע"ן וזכרים סג. (ז) מגילה י. ערכין ג: (ח) [גם מוסף]. ערכין פ"ה. (ט) מגילה ג: י. ערכין ג: (י) ג"ל אשכנז. (יא) הוא וי"ו ג"ל אשכנז ומעניה בחמו פרשי" מרישק"א (פ"ג ה"ג). (יב) [גמל קיפו]. (יג) [דברים ט]. (יד) [גם]. (טו) [ג"ל צפ"מ]. (טז) [וע"ע מוסף צלה ה: ד"ה וקדש ור"א].

הנהגות הב"ח

גמ' קודם לכן. יוצא וסעס שלענין חומה ק"י לענין קדושה גי"כ אע"פ שלא קדושה עשוי רק קודם לכן קדושה גם לעתיד לצוא:

גלוין הש"ס

רש"י ד"ה מצאו אלו. עין מה שממה צוה בטורי אבן מגילה דף י ע"כ דיה כל המלות:

לעני רש"י

מרישק"א (מרישק"ן). ביצה, מקוה מים רדודים.

רבינו הגנאל

על פי נביא נאכלה. כלומר נביא מתירה וכן זו נשרפה על פי נביא: **אתמר** רב הונא אמר בכל אלו סנן קסנר קדושה ראשונה קדושה לשעתה וקדושה לעתיד הוא דקדיש עורל בלא מלך ובלא אורים ותומים. ואמרינן עורל זכר קידוש בעלמא עבד דלא הוה צריך ליה. רב נתנן אמר אפילו באחת מכל אלו תן דקדושה ראשונה אינה קדושה לעתיד לבא. ועורל קדיש אע"פ דלא הוה אורים ותומים שפיר עבד דבאחת מכל אלו תן. ומובינן עליה דרב נתנן מהא אבא שאול אמר שני צענין היו בהר המשחה. תחתונה נקדשה בכל אלו עליונה קדושה בני גולה ושלא במלך ושלא באורים ותומים. תחתונה שהיתה קדושה גמורה חברין אין נכנסין לשם בר' ופריק תנאי היא. דתנן א"ר אליעזר כשהיו בונין בהיכל היו עושין קלעים בהיכל וקלעים לעזרות כו'. א"ר יהושע (שמעתין) שמקריבין אע"פ שאין (ב"ד) [בית] כו'. מאי לאו בהא קמפלגי דר' אליעזר סבר קדושה ראשונה אינה קדושה לעתיד לבא. ור' יהושע סבר קדושה ראשונה לעתיד לבא. ודחין דלמא תרייהו קדושה לעתיד לבא סבירא וחו לא חי חוד מאי דשמיע ליה קאמר. אלא מהא דתנאי א"ר ישמעאל בר' יוסי למה מנו חכמים את אלו שכשעלו בני הגולה מצאו אלו וקדשום כו' ופשוטה היא. ופישנוה עוד בסמי מגילה:

(א) נחלה נקדשת צבית מ"ס כמ"י רי"ן מ"ג ע"ס.

מנ"י גופה. דלא צריכא לקדושי. דקא מסיים ואלו ה"ס וכל שמעלה צריך מסורת מאבותך (שם ט). כל מצות אלו. הטהרות צערי חומה, שילוח מזורע וקריאת מגילה צמסכתה עורל וסעס (שם). הדיא מינייהו. דן תקמי קדושה לעמיד ללא. ר' אליעזר בר יוסי אמרה. כ"י היכא דקאמר אע"פ שאין לו עכשיו והיה לו קודם (ב) לכן: **עכשיו ויהיה לו חומה קודם לכן.** הוא נמי בית חלוצי צוה (שם יב. וס) וע"י חוסי (שם) אלמא סבירא ליה קדושה קמיימא לא בטלה מממת מוכרין, והיינו תנאי (מגילה י').